

ra'¹¹ (la primera síl·laba dels quals seria prostètica en totes dues formes, i per ventura relacionada amb l'article bereber *l(a)-*) i amb el nom de lloc *Λουρταο* o *lutaqf* de l'encontrada de Numància. I d'altra banda crida l'atenció Bertoldi cap a la impressió semblança amb el dolomític i alpino-venecià *luda* 'barranc rost, pista per engegar muntanya avall els troncs destralejats', i així mateix 'camí de l'allau' (Ampezzo, Belluno, Agordo).

Una concordança tan gran difícilment pot ser efecte d'un atzar, de manera que no és inversemblant suposar un tipus pre-ibèric i pre-basc *LŪTE/LŪTA/LŪTU, conservat en alguns punts dels Pirineus occidentals i dels Alps, amb una variant *LĪTE/LĪTU, pròpia dels Pirineus Centrals, mentre que en altres paratges més vasconitzants (Bearn, Navarra i les valls aragoneses adjacents a aquesta) s'hi va produir un encreuament amb el basc *elur* 'neu' i *lur* 'terra', responsable dels tipus B-C. La *l*, però, com s'explicaria?

Doncs aquí he de cridar l'atenció sobre una altra gossa semblança: amb certs membres de la família indoeuropea LI/LEI-, amplificada en LIT-, a la qual pertanyen mots de diverses estirps fraternes, amb significats com 'sobreeixir', 'rajar', 'diluir-se', 'desfer-se', 'vessar-se'. En els tres catecismes paleo-prussians, corresponents a tres dialectes de la llengua, llegim *praliten* (cat. II), *pralieton* i *pro-lieton* (cat. III), *palletan* (cat. I), traduïnt pertot l'alemany *vergossen* 'vespada, escampada', dit de la sang de Nostre Senyor, en la frase «meinem Blut das für euch vergossen wird», de la versió que usaven els cavallers de l'Orde Teutònic, genocides d'aquella mansueta nació pagana: «el punyal i la creu, tot d'una peça», oh Guimerà!¹²

La *-t-* no és desinència sinó pertanyent al radical del verb, amb vocals apòfòniques diverses. Es tracta de l'arrel del scr. *vi-li-n-āti* 'es desfà, es dissol'; ll. *litus* n., que hom creu haver significat 'rodalia inundada' (> 'litoral, maresme'); i en les llengües germanes del prusian: lit. *lieti*, *lieju*, 'fondre', lit. *lytūs* 'pluja', *lytīs* f. 'motllo de fondre', *lyditi* 'degotar greix', letó *liēts* «vergossen»; el tipus indoeur. LĪTU n. està també representat en tots els principals dialectes del germànic antic (en la forma bàsica *liþu*, si bé aquí amb el sentit secundari de 'sidra' o 'cervesa'), i tampoc aqueixa arrel no és estranya al cèltic, si bé aquí sense la *-r-*, ni al grec *ἄλεισον* 'atuell' < *LEI-TY-OM), Pok. (IEW, 664.22, 664.39).

Hi ha dret, doncs, a suposar que si, en els Pirineus occidentals, l'ibèric LŪTE va barrejar-se amb el basc (*e)lur*, en els Pirineus centrals d'Aran, Pallars etc., la barreja fou amb un *LĪTU del sorotàptic, germà de les llengües expressades (i sempre més aff que cap amb les bàltiques), amb un significat com 'desbordament, sobreixida, escampament', que tant s'acosta al d'una ensulsiada de neu o de terregam.¹³

Cpr.: Potser el NL *Mascalida*, veg. *MASCARA*. I llavors fóra versemblant que, havent-se atenuat *Maska* en *Masga*, també ho sigui la *Margalida* que davalla del *Montlúde*. El sentit de conjunt de tots dos noms seria, doncs, 'allau de les bruixes'.

¹ Pol, en el seu vocabulari de la Vall d'Àneu, dels anys 1940, porta *allido*: masa de nieve que se desprende entera; llamado también *llaut*» (p. 21). La inexactitud i vaguetat d'aquest *llaut* (forma on l'autor sembla confondre el nostre LLAU amb el cast. *alud*, que a l'Aragó és més literari que popular) mostra que no hem de pendre al peu de la lletra l'ús a la Vall d'Àneu, que comença més al Nord de Llessui i Cabdella: fins i tot des d'Espot ja s'usen altres mots o formes. — ² D'on el derivat *eslurtaizo* que usen a la Vall de Broto (nota d'Angel Satué, de Bergua) «corrimiento de tierras: quedan éstas en forma de *ripa*, que se usa también para nombrar cómo quedan éstas después del corrimiento» (1975).

³ «--- anares / p'ous escanats d'aquestes goules? / e se *l'eslurres* e t'engoules?» en el bigordà MCamelat, *Beline, Les Amoureux*, p. 8. — ⁴ *Lit terrère* «avalanche 'terrestre' celle qui glisse dans les plis des montagnes», ECordier, *Études sur le dialecte du Lavedan*, 1878, p. 28, reprès per Lespy, *Dict. Béarnais*; Belloc, *Observations sur les NLL de la Fr. Mérid.*, extret del *Bull. géogr. hist. et descr.*, 1906, n.º 3, cita una *Coum(b)e de la Lit terrère*; Marsan, *Contrib. au vocab. gascon, Vallée d'Aure*, 107, del qual Wartburg em deixà amablement treure extrets, el 1929, porta ultra *lits* f. «avalanche», *lits terrèro* «neige qui glisse sur le sol, entraînant de la terre». — ⁵ Ultra les dades del meu *Vocab. Aranès*, 77, i Rohlf's, *Le Gc.*, § 62: Luixon *lit*, Vall d'Aura *lits* (RLR xlv, 387). *Fontaine de la Lit* a la Vall d'Oueil i una altra en el terme de Juzet-de-Luchon, quasi a la ratlla aranesa (mapa militar 100.000, xviii-48, 452 × 61 i 462 × 56). Meillon, *Esquisse Toponymique de la Vallée de Caunterets*, pp. 297-301, dóna uns 25 exemples de *lit* en NLL, aclarint que no sols significa «avalanche» sinó «chemin de l'avalanche»; sovint amb altres adjectius paral·lels al de *terrère*: *Couma dera Lit Sarrouera* a l'entrada de la Vall de Marcadau (ib., p. 213), derivat de *sarrou(n)* ('espècie d'enciam de pastor', també català, i diferent de *arroà*, acf I, 431b25). *Pic de la Lit*, 2676 alt., entre l'Estany d'Artouste i Arens, a 2 km. de la frontera, PRaymond, *Dict. Top. B-Pyr.*, i Boisson, *Carte Ossau-Aspe*, B × 4. Cf. el *ruisseau Litor*, afluent del Gave d'Ossau (ib., B × 6, a Arbest), que no crec que surti d'un (masculf?) *lit-tort* perquè ens recorda massa la famosa cascada de *Lutour* a Cautarés. Als catalans tot això ens fa pensar en el *Carlit* de Cerdanya, que un se sent temptat de descompondre en *Quer-Lit* 'allau de la penya' (suggeritiu geogràficament), però sempre es troba, i ja antic, *Car-*, per tant veg. més aviat acf II, 571b56 (s. v. CARD). — ⁶ Sobre la interpretació d'aquest no és fàcil decidir-se. A Broto anoto el NL *Las Lix*, i a Linás ho sento igual, i no em vagà de fer-me explicar sinó que és «una pocina donde no baja *liþ*». Té l'aire doncs de ser un plural femení de singular en *-t* (com *paréþ* plural de *paret*), majorment que a Broto hi ha un altre vessant que en diuen *Los Litares*, col·lectiu de *lit*. D'altra banda a